

Геосаясат

Автаркия — мемлекеттің өз ресурстары есебінен өмір сүруі, сыртқы экономикалық байланыстарды барынша шектеу саясаты.

Агрессия — бір мемлекеттің екінші мемлекетке қарсы әскери немесе саяси шабуылы.

Альянс — мемлекеттердің ортақ мүдделер үшін бірігуі (мысалы, әскери немесе экономикалық одақ).

Аннексия — бір мемлекеттің екінші мемлекеттің жерін күштеп қосып алу әрекеті.

Биполярлық жүйе — әлемнің екі жетекші саяси күшке (мысалы, АҚШ пен КСРО) бөлінуі.

Блокада — елге немесе аймаққа экономикалық, көлік немесе әскери жолмен оқшаулау шарасы.

БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы) — халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мақсатында құрылған жаһандық ұйым (1945 ж.).

Геосаясат — мемлекеттердің географиялық орны мен табиғи ресурстарының олардың сыртқы және ішкі саясатына әсерін зерттейтін ғылым.

Геосаяси аймақ — белгілі бір саяси, экономикалық және стратегиялық маңызы бар географиялық кеңістік.

Геостратегия — мемлекеттің халықаралық деңгейдегі саяси, экономикалық және әскери мақсаттарын жүзеге асыру бағыты.

Демаркация — мемлекетаралық шекараны жергілікті жерде нақты белгілеу процесі.

Демилитаризация — белгілі бір аумақтан қарулы күштер мен әскери нысандарды алып тастау.

Дипломатия — мемлекеттер арасындағы қатынастарды келіссөз, келісім арқылы реттеу тәсілі.

Егемендік — мемлекеттің өз аумағында және сыртқы саясатта толық тәуелсіз билік жүргізу құқығы.

Еуропалық Одақ (ЕО) — Еуропа елдерінің экономикалық және саяси интеграцияға бағытталған бірлестігі.

Жаһандану — дүниежүзі елдерінің экономикалық, мәдени, саяси және ақпараттық байланыстарының күшеюі.

Жер ресурстарының геосаясаты — табиғи ресурстарды бақылау және пайдалану арқылы саяси ықпал ету саясаты.

Зона ықпал ету — белгілі бір мемлекет немесе ұйымның саяси, экономикалық немесе әскери әсер ететін аймағы.

Империя — бірнеше елдер мен халықтарды біріктіретін, орталықтандырылған билігі бар ірі мемлекет.

Интеграция — мемлекеттердің өзара ынтымақтастығы мен бірігу процесі (мысалы, экономикалық немесе саяси одақтар).

Интервенция — бір мемлекеттің басқа мемлекеттің ішкі ісіне әскери немесе саяси араласуы.

Коалиция — ортақ мақсатқа жету үшін мемлекеттердің уақытша одағы.

Колония — басқа мемлекетке саяси және экономикалық тәуелді аумақ.

Конфедерация — тәуелсіз мемлекеттердің бірлестігі, ортақ мақсаттар үшін уақытша одақ құру түрі.

Көпполярлық жүйе — халықаралық қатынастарда бірнеше ірі орталықтардың (АҚШ, Қытай, ЕО, Ресей, т.б.) болуы.

Мемлекеттік шекара — мемлекеттің аумағының кеңістіктегі шекарасын белгілейтін сызық.

Миграция — адамдардың бір елден екінші елге немесе ел ішіндегі қоныс аударуы.

Монархия — жоғарғы билік мұрагерлік жолмен берілетін басқару түрі.

Неоколониализм — тәуелсіз елдерге экономикалық және саяси қысым көрсету арқылы ықпал етудің жаңа түрі.

НАТО (Солтүстік Атлантикалық келісім ұйымы) — әскери-саяси одақ, мүше елдердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған (1949 ж.).

Панаймақтық ұйым — бір құрлық немесе өңір шегіндегі елдердің саяси-экономикалық бірлестігі (мысалы, Африка одағы, ЕурАзЭҚ).

Прагматизм — сыртқы саясатта нақты пайда мен ұлттық мүддені басты орынға қою ұстанымы.

Протекторат — бір мемлекеттің екіншісінің саясатын бақылау арқылы басқару нысаны.

Ратификация — мемлекетаралық келісімді ресми түрде бекіту процесі.

Реваншизм — бұрын жоғалтқан аумақтарын немесе ықпалын қайтаруға ұмтылу саясаты.

Ресурстық геосаясат — табиғи ресурстарды (мұнай, газ, су, т.б.) бақылау арқылы халықаралық ықпал жүргізу саясаты.

Санкция — мемлекетке немесе ұйымға қарсы қолданылатын шектеу немесе жазалау шарасы (экономикалық, саяси, сауда түрінде).

Саяси карта — әлем елдерінің аумақтық, әкімшілік және саяси бөлінісін көрсететін карта.

Сепаратизм — мемлекеттің белгілі бір аймағының бөлініп, тәуелсіз болуға ұмтылуы.

Суверенитет (егемендік) — мемлекеттің ішкі және сыртқы істерін дербес жүргізу құқығы.

Терроризм — саяси мақсатта зорлық-зомбылық әрекеттерін қолдану.

Трансшекаралық ынтымақтастық — көрші мемлекеттер арасындағы шекаралық аймақтардағы экономикалық және экологиялық байланыс.

Тұрақты даму саясаты — әлеуметтік-экономикалық дамуды қоршаған ортамен үйлестіруге бағытталған саясат.

Унитарлық мемлекет — орталықтандырылған билігі бар, әкімшілік біртұтас мемлекет.

Федерация — бірнеше әкімшілік аймақтар мен республикалардан тұратын мемлекет формасы (мысалы, Ресей, АҚШ).

Фронтир — екі геосаяси аймақ арасындағы шекаралық белдеу, ықпал үшін күрес алаңы.

Шекара сызығы — екі мемлекеттің немесе әкімшілік бірліктің арасындағы нақты белгіленген аумақтық бөлініс.

Шовинизм — өз ұлтын немесе мемлекетті басқа халықтардан жоғары қою идеологиясы.

Экономикалық аймақ — елдің шаруашылық салаларының дамуына әсер ететін аумақтық құрылым.

Энергетикалық геосаясат — энергия көздерін (мұнай, газ, су электрі, уран т.б.) бақылау арқылы ықпал жүргізу саясаты.

Этногеосаясат — этностар мен ұлттардың географиялық орналасуы мен олардың саяси қатынастарының байланысын зерттейтін бағыт.